

Algebra2, alapszint

ELTE Algebra és Számelmélet Tanszék

Előadó: Kiss Emil
ewkiss@cs.elte.hu

17. előadás

Izomorfizmus és homomorfizmus

4.3.1. Definíció

Legyen G csoport a $*$ műveletre,

Izomorfizmus és homomorfizmus

4.3.1. Definíció

Legyen G csoport a $*$ műveletre, és H csoport a $\bullet$ műveletre.

Izomorfizmus és homomorfizmus

4.3.1. Definíció

Legyen G csoport a $*$ műveletre, és H csoport a $\bullet$ műveletre.
A $\psi : G \rightarrow H$ leképezés **csoporthomomorfizmus**,
ha **művelettartó**:

Izomorfizmus és homomorfizmus

4.3.1. Definíció

Legyen G csoport a $*$ műveletre, és H csoport a $\bullet$ műveletre.
A $\psi : G \rightarrow H$ leképezés **csoporthomomorfizmus**,
ha **művelettartó**: $\psi(a * b) = \psi(a) \bullet \psi(b)$ minden $a, b \in G$ -re.

Izomorfizmus és homomorfizmus

4.3.1. Definíció

Legyen G csoport a $*$ műveletre, és H csoport a $\bullet$ műveletre.

A $\psi : G \rightarrow H$ leképezés **csoporthomomorfizmus**,

ha **művelettartó**: $\psi(a * b) = \psi(a) \bullet \psi(b)$ minden $a, b \in G$ -re.

Ha ψ kölcsönösen egyértelmű, akkor ψ **izomorfizmus**.

Izomorfizmus és homomorfizmus

4.3.1. Definíció

Legyen G csoport a $*$ műveletre, és H csoport a $\bullet$ műveletre.
A $\psi : G \rightarrow H$ leképezés **csoporthomomorfizmus**,
ha **művelettartó**: $\psi(a * b) = \psi(a) \bullet \psi(b)$ minden $a, b \in G$ -re.
Ha ψ kölcsönösen egyértelmű, akkor ψ **izomorfizmus**.

4.7.7. Homomorfizmusok, amik nem izomorfizmusok

Izomorfizmus és homomorfizmus

4.3.1. Definíció

Legyen G csoport a $*$ műveletre, és H csoport a $\bullet$ műveletre.
A $\psi : G \rightarrow H$ leképezés **csoporthomomorfizmus**,
ha **művelettartó**: $\psi(a * b) = \psi(a) \bullet \psi(b)$ minden $a, b \in G$ -re.
Ha ψ kölcsönösen egyértelmű, akkor ψ **izomorfizmus**.

4.7.7. Homomorfizmusok, amik nem izomorfizmusok

(1) $G = \mathbb{Z}^+$, $H = \mathbb{Z}_n^+$, $\varphi(k) = k$ maradéka mod n .

Izomorfizmus és homomorfizmus

4.3.1. Definíció

Legyen G csoport a $*$ műveletre, és H csoport a $\bullet$ műveletre.
A $\psi : G \rightarrow H$ leképezés **csoporthomomorfizmus**,
ha **művelettartó**: $\psi(a * b) = \psi(a) \bullet \psi(b)$ minden $a, b \in G$ -re.
Ha ψ kölcsönösen egyértelmű, akkor ψ **izomorfizmus**.

4.7.7. Homomorfizmusok, amik nem izomorfizmusok

- (1) $G = \mathbb{Z}^+$, $H = \mathbb{Z}_n^+$, $\varphi(k) = k$ maradéka mod n .
- (2) $G = \text{GL}(n, T)$, $H = T^\times$, $\varphi(A) = \det(A)$.

Izomorfizmus és homomorfizmus

4.3.1. Definíció

Legyen G csoport a $*$ műveletre, és H csoport a $\bullet$ műveletre.
A $\psi : G \rightarrow H$ leképezés **csoporthomomorfizmus**,
ha **művelettartó**: $\psi(a * b) = \psi(a) \bullet \psi(b)$ minden $a, b \in G$ -re.
Ha ψ kölcsönösen egyértelmű, akkor ψ **izomorfizmus**.

4.7.7. Homomorfizmusok, amik nem izomorfizmusok

- (1) $G = \mathbb{Z}^+$, $H = \mathbb{Z}_n^+$, $\varphi(k) = k$ maradéka mod n .
- (2) $G = \text{GL}(n, T)$, $H = T^\times$, $\varphi(A) = \det(A)$.
- (3) $G = S_n$, $H = \mathbb{Z}^\times$, $\varphi(f)$ az f előjele (azaz ± 1).

Izomorfizmus és homomorfizmus

4.3.1. Definíció

Legyen G csoport a $*$ műveletre, és H csoport a $\bullet$ műveletre. A $\psi : G \rightarrow H$ leképezés **csoporthomomorfizmus**, ha **művelettartó**: $\psi(a * b) = \psi(a) \bullet \psi(b)$ minden $a, b \in G$ -re. Ha ψ kölcsönösen egyértelmű, akkor ψ **izomorfizmus**.

4.7.7. Homomorfizmusok, amik nem izomorfizmusok

- (1) $G = \mathbb{Z}^+$, $H = \mathbb{Z}_n^+$, $\varphi(k) = k$ maradéka mod n .
- (2) $G = \text{GL}(n, T)$, $H = T^\times$, $\varphi(A) = \det(A)$.
- (3) $G = S_n$, $H = \mathbb{Z}^\times$, $\varphi(f)$ az f előjele (azaz ± 1).
- (4) $G = D_n$, $H = \mathbb{Z}_2^+$, $\varphi(x) = 0$ ha x forgatás, 1 ha x tengelyes tükrözés.

Izomorfizmus és homomorfizmus

4.3.1. Definíció

Legyen G csoport a $*$ műveletre, és H csoport a $\bullet$ műveletre. A $\psi : G \rightarrow H$ leképezés **csoporthomomorfizmus**, ha **művelettartó**: $\psi(a * b) = \psi(a) \bullet \psi(b)$ minden $a, b \in G$ -re. Ha ψ kölcsönösen egyértelmű, akkor ψ **izomorfizmus**.

4.7.7. Homomorfizmusok, amik nem izomorfizmusok

- (1) $G = \mathbb{Z}^+$, $H = \mathbb{Z}_n^+$, $\varphi(k) = k$ maradéka mod n .
- (2) $G = \text{GL}(n, T)$, $H = T^\times$, $\varphi(A) = \det(A)$.
- (3) $G = S_n$, $H = \mathbb{Z}^\times$, $\varphi(f)$ az f előjele (azaz ± 1).
- (4) $G = D_n$, $H = \mathbb{Z}_2^+$, $\varphi(x) = 0$ ha x forgatás, 1 ha x tengelyes tükrözés.
- (5) $G = H = \mathbb{C}^\times$, $\varphi(z) = |z|$ (abszolút érték).

Izomorfizmus és homomorfizmus

4.3.1. Definíció

Legyen G csoport a $*$ műveletre, és H csoport a $\bullet$ műveletre. A $\psi : G \rightarrow H$ leképezés **csoporthomomorfizmus**, ha **művelettartó**: $\psi(a * b) = \psi(a) \bullet \psi(b)$ minden $a, b \in G$ -re. Ha ψ kölcsönösen egyértelmű, akkor ψ **izomorfizmus**.

4.7.7. Homomorfizmusok, amik nem izomorfizmusok

- (1) $G = \mathbb{Z}^+$, $H = \mathbb{Z}_n^+$, $\varphi(k) = k$ maradéka mod n .
- (2) $G = \text{GL}(n, T)$, $H = T^\times$, $\varphi(A) = \det(A)$.
- (3) $G = S_n$, $H = \mathbb{Z}^\times$, $\varphi(f)$ az f előjele (azaz ± 1).
- (4) $G = D_n$, $H = \mathbb{Z}_2^+$, $\varphi(x) = 0$ ha x forgatás, 1 ha x tengelyes tükrözés.
- (5) $G = H = \mathbb{C}^\times$, $\varphi(z) = |z|$ (abszolút érték).
- (6) $G = \mathbb{R}[x]^+$, $H = \mathbb{C}^+$, $\varphi(f) = f(i)$ (φ az i behelyettesítése).

Az izomorfizmus és a homomorfizmus haszna

Az izomorfizmus azért hasznos, mert az **egyformán viselkedő** struktúrák közül **csak egyet** kell megértenünk.

Az izomorfizmus és a homomorfizmus haszna

Az izomorfizmus azért hasznos, mert az **egyformán viselkedő** struktúrák közül **csak egyet** kell megértenünk.

Egy olyan homomorfizmus, amely nem izomorfizmus, sokszor egy **bonyolult** struktúrát képez egy **egyszerűbbe**.

Az izomorfizmus és a homomorfizmus haszna

Az izomorfizmus azért hasznos, mert az **egyformán viselkedő** struktúrák közül **csak egyet** kell megértenünk.

Egy olyan homomorfizmus, amely nem izomorfizmus, sokszor egy **bonyolult** struktúrát képez egy **egyszerűbbe**. Az egyszerűbb struktúrában már tudunk dolgozni,

Az izomorfizmus és a homomorfizmus haszna

Az izomorfizmus azért hasznos, mert az **egyformán viselkedő** struktúrák közül **csak egyet** kell megértenünk.

Egy olyan homomorfizmus, amely nem izomorfizmus, sokszor egy **bonyolult** struktúrát képez egy **egyszerűbbe**. Az egyszerűbb struktúrában már tudunk dolgozni, és ezzel információt nyerünk a bonyolultabbról is.

Az izomorfizmus és a homomorfizmus haszna

Az izomorfizmus azért hasznos, mert az **egyformán viselkedő** struktúrák közül **csak egyet** kell megértenünk.

Egy olyan homomorfizmus, amely nem izomorfizmus, sokszor egy **bonyolult** struktúrát képez egy **egyszerűbbe**. Az egyszerűbb struktúrában már tudunk dolgozni, és ezzel információt nyerünk a bonyolultabbról is. Ezt tesszük az életben is, folyamatok modellezésekor.

Az izomorfizmus és a homomorfizmus haszna

Az izomorfizmus azért hasznos, mert az **egyformán viselkedő** struktúrák közül **csak egyet** kell megértenünk.

Egy olyan homomorfizmus, amely nem izomorfizmus, sokszor egy **bonyolult** struktúrát képez egy **egyszerűbbe**. Az egyszerűbb struktúrában már tudunk dolgozni, és ezzel információt nyerünk a bonyolultabbról is. Ezt tesszük az életben is, folyamatok modellezésekor. A „modellezés” a „lényegét megőrző” leképezés.

Az izomorfizmus és a homomorfizmus haszna

Az izomorfizmus azért hasznos, mert az **egyformán viselkedő** struktúrák közül **csak egyet** kell megértenünk.

Egy olyan homomorfizmus, amely nem izomorfizmus, sokszor egy **bonyolult** struktúrát képez egy **egyszerűbbe**. Az egyszerűbb struktúrában már tudunk dolgozni, és ezzel információt nyerünk a bonyolultabbról is. Ezt tesszük az életben is, folyamatok modellezésekor. A „modellezés” a „lényegét megőrző” leképezés.

4.7.1 Kérdés

Előáll-e az (12) transzpozíció hármasciklusok szorzataként?

Az izomorfizmus és a homomorfizmus haszna

Az izomorfizmus azért hasznos, mert az **egyformán viselkedő** struktúrák közül **csak egyet** kell megértenünk.

Egy olyan homomorfizmus, amely nem izomorfizmus, sokszor egy **bonyolult** struktúrát képez egy **egyszerűbbe**. Az egyszerűbb struktúrában már tudunk dolgozni, és ezzel információt nyerünk a bonyolultabbról is. Ezt tesszük az életben is, folyamatok modellezésekor. A „modellezés” a „lényegét megőrző” leképezés.

4.7.1 Kérdés

Előáll-e az (12) transzpozíció hármasciklusok szorzataként?

Az összes szorzatot nem tudjuk áttekinteni.

Az izomorfizmus és a homomorfizmus haszna

Az izomorfizmus azért hasznos, mert az **egyformán viselkedő** struktúrák közül **csak egyet** kell megértenünk.

Egy olyan homomorfizmus, amely nem izomorfizmus, sokszor egy **bonyolult** struktúrát képez egy **egyszerűbbe**. Az egyszerűbb struktúrában már tudunk dolgozni, és ezzel információt nyerünk a bonyolultabbról is. Ezt tesszük az életben is, folyamatok modellezésekor. A „modellezés” a „lényegét megőrző” leképezés.

4.7.1 Kérdés

Előáll-e az (12) transzpozíció hármasciklusok szorzataként?

Az összes szorzatot nem tudjuk áttekinteni. Az **előjelképzés** (homomorfizmus!) segít,

Az izomorfizmus és a homomorfizmus haszna

Az izomorfizmus azért hasznos, mert az **egyformán viselkedő** struktúrák közül **csak egyet** kell megértenünk.

Egy olyan homomorfizmus, amely nem izomorfizmus, sokszor egy **bonyolult** struktúrát képez egy **egyszerűbbe**. Az egyszerűbb struktúrában már tudunk dolgozni, és ezzel információt nyerünk a bonyolultabbról is. Ezt tesszük az életben is, folyamatok modellezésekor. A „modellezés” a „lényegét megőrző” leképezés.

4.7.1 Kérdés

Előáll-e az (12) transzpozíció hármasciklusok szorzataként?

Az összes szorzatot nem tudjuk áttekinteni. Az **előjelképzés** (homomorfizmus!) segít, mert ± 1 -gyel könnyű számolni.

Elemi tulajdonságok

2.2.44. Feladat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus.

Elemi tulajdonságok

2.2.44. Feladat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus. Ekkor φ az **egységelemet az egységelembe** viszi,

Elemi tulajdonságok

2.2.44. Feladat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus. Ekkor φ az **egységelemet az egységelembe** viszi, és **inverz képe a kép inverze** lesz

Elemi tulajdonságok

2.2.44. Feladat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus. Ekkor φ az **egységelemet az egységelembe** viszi, és **inverz képe a kép inverze** lesz (azaz φ az inverzképzés műveletét is tartja).

Elemi tulajdonságok

2.2.44. Feladat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus. Ekkor φ az **egységelemet az egységelembe** viszi, és **inverz képe a kép inverze** lesz (azaz φ az inverzképzés műveletét is tartja).

Bizonyítás

$$\varphi(1_G * 1_G) = \varphi(1_G) \bullet \varphi(1_G).$$

Elemi tulajdonságok

2.2.44. Feladat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus. Ekkor φ az **egységelemet az egységelembe** viszi, és **inverz képe a kép inverze** lesz (azaz φ az inverzképzés műveletét is tartja).

Bizonyítás

$$\varphi(1_G) = \varphi(1_G * 1_G) = \varphi(1_G) \bullet \varphi(1_G).$$

Elemi tulajdonságok

2.2.44. Feladat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus. Ekkor φ az **egységelemet az egységelembe** viszi, és **inverz képe a kép inverze** lesz (azaz φ az inverzképzés műveletét is tartja).

Bizonyítás

$\varphi(1_G) = \varphi(1_G * 1_G) = \varphi(1_G) \bullet \varphi(1_G)$. Innen $\varphi(1_G)$ -vel egyszerűsítve

Elemi tulajdonságok

2.2.44. Feladat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus. Ekkor φ az **egységelemet az egységelembe** viszi, és **inverz képe a kép inverze** lesz (azaz φ az inverzképzés műveletét is tartja).

Bizonyítás

$\varphi(1_G) = \varphi(1_G * 1_G) = \varphi(1_G) \bullet \varphi(1_G)$. Innen $\varphi(1_G)$ -vel egyszerűsítve (vagyis az inverzével szorozva)

Elemi tulajdonságok

2.2.44. Feladat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus. Ekkor φ az **egységelemet az egységelembe** viszi, és **inverz képe a kép inverze** lesz (azaz φ az inverzképzés műveletét is tartja).

Bizonyítás

$\varphi(1_G) = \varphi(1_G * 1_G) = \varphi(1_G) \bullet \varphi(1_G)$. Innen $\varphi(1_G)$ -vel egyszerűsítve (vagyis az inverzével szorozva) $1_H = \varphi(1_G)$.

Elemi tulajdonságok

2.2.44. Feladat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus. Ekkor φ az **egységelemet az egységelembe** viszi, és **inverz képe a kép inverze** lesz (azaz φ az inverzképzés műveletét is tartja).

Bizonyítás

$\varphi(1_G) = \varphi(1_G * 1_G) = \varphi(1_G) \bullet \varphi(1_G)$. Innen $\varphi(1_G)$ -vel egyszerűsítve (vagyis az inverzével szorozva) $1_H = \varphi(1_G)$. Az inverzre vonatkozó állítás bizonyítása **HF**.

Elemi tulajdonságok

2.2.44. Feladat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus. Ekkor φ az **egységelemet az egységelembe** viszi, és **inverz képe a kép inverze** lesz (azaz φ az inverzképzés műveletét is tartja).

Bizonyítás

$\varphi(1_G) = \varphi(1_G * 1_G) = \varphi(1_G) \bullet \varphi(1_G)$. Innen $\varphi(1_G)$ -vel egyszerűsítve (vagyis az inverzével szorozva) $1_H = \varphi(1_G)$. Az inverzre vonatkozó állítás bizonyítása **HF**.

4.3.15, 4.3.16. Gyakorlat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus és $g \in G$.

Elemi tulajdonságok

2.2.44. Feladat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus. Ekkor φ az **egységelemet az egységelembe** viszi, és **inverz képe a kép inverze** lesz (azaz φ az inverzképzés műveletét is tartja).

Bizonyítás

$\varphi(1_G) = \varphi(1_G * 1_G) = \varphi(1_G) \bullet \varphi(1_G)$. Innen $\varphi(1_G)$ -vel egyszerűsítve (vagyis az inverzével szorozva) $1_H = \varphi(1_G)$. Az inverzre vonatkozó állítás bizonyítása **HF**.

4.3.15, 4.3.16. Gyakorlat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus és $g \in G$. Ekkor $\varphi(g)$ rendje **osztója** g rendjének.

Elemi tulajdonságok

2.2.44. Feladat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus. Ekkor φ az **egységelemet az egységelembe** viszi, és **inverz képe a kép inverze** lesz (azaz φ az inverzképzés műveletét is tartja).

Bizonyítás

$\varphi(1_G) = \varphi(1_G * 1_G) = \varphi(1_G) \bullet \varphi(1_G)$. Innen $\varphi(1_G)$ -vel egyszerűsítve (vagyis az inverzével szorozva) $1_H = \varphi(1_G)$. Az inverzre vonatkozó állítás bizonyítása **HF**.

4.3.15, 4.3.16. Gyakorlat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus és $g \in G$. Ekkor $\varphi(g)$ rendje **osztója** g rendjének.

Oka: φ tartja az egész kitevőjű hatványozást:

Elemi tulajdonságok

2.2.44. Feladat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus. Ekkor φ az **egységelemet az egységelembe** viszi, és **inverz képe a kép inverze** lesz (azaz φ az inverzképzés műveletét is tartja).

Bizonyítás

$\varphi(1_G) = \varphi(1_G * 1_G) = \varphi(1_G) \bullet \varphi(1_G)$. Innen $\varphi(1_G)$ -vel egyszerűsítve (vagyis az inverzével szorozva) $1_H = \varphi(1_G)$. Az inverzre vonatkozó állítás bizonyítása **HF**.

4.3.15, 4.3.16. Gyakorlat

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ csoporthomomorfizmus és $g \in G$. Ekkor $\varphi(g)$ rendje **osztója** g rendjének.

Oka: φ tartja az egész kitevőjű hatványozást: $\varphi(g^k) = \varphi(g)^k$.

Homomorfizmus képe

4.7.2. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoport-homomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Im}(\varphi) = \{\varphi(a) \mid a \in G\} \subseteq H$$

a φ képe

Homomorfizmus képe

4.7.2. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoport-homomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Im}(\varphi) = \{\varphi(a) \mid a \in G\} \subseteq H$$

a φ **képe** (vagyis a φ függvény értékkészlete).

Homomorfizmus képe

4.7.2. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Im}(\varphi) = \{\varphi(a) \mid a \in G\} \subseteq H$$

a φ **képe** (vagyis a φ függvény értékkészlete).

Nyilván $\text{Im}(\varphi)$ **részcsoport** H -ban,

Homomorfizmus képe

4.7.2. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoport-homomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Im}(\varphi) = \{\varphi(a) \mid a \in G\} \subseteq H$$

a φ **képe** (vagyis a φ függvény értékkészlete).

Nyilván $\text{Im}(\varphi)$ **részcsoport** H -ban,

és φ akkor és csak akkor szürjektív, ha $\text{Im}(\varphi) = H$.

Homomorfizmus képe

4.7.2. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Im}(\varphi) = \{\varphi(a) \mid a \in G\} \subseteq H$$

a φ **képe** (vagyis a φ függvény értékkészlete).

Nyilván $\text{Im}(\varphi)$ **részcsoport** H -ban,

és φ akkor és csak akkor szürjektív, ha $\text{Im}(\varphi) = H$.

Példák

(1) $G = H = \mathbb{C}^\times$, $\varphi(z) = |z|$ (abszolút érték).

Homomorfizmus képe

4.7.2. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Im}(\varphi) = \{\varphi(a) \mid a \in G\} \subseteq H$$

a φ **képe** (vagyis a φ függvény értékkészlete).

Nyilván $\text{Im}(\varphi)$ **részcsoport** H -ban,

és φ akkor és csak akkor szürjektív, ha $\text{Im}(\varphi) = H$.

Példák

(1) $G = H = \mathbb{C}^\times$, $\varphi(z) = |z|$ (abszolút érték).

Ekkor $\text{Im}(\varphi)$ a **pozitív valós számok** részcsoportja.

Homomorfizmus képe

4.7.2. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Im}(\varphi) = \{\varphi(a) \mid a \in G\} \subseteq H$$

a φ **képe** (vagyis a φ függvény értékkészlete).

Nyilván $\text{Im}(\varphi)$ **részcsoport** H -ban,

és φ akkor és csak akkor szürjektív, ha $\text{Im}(\varphi) = H$.

Példák

(1) $G = H = \mathbb{C}^\times$, $\varphi(z) = |z|$ (abszolút érték).

Ekkor $\text{Im}(\varphi)$ a **pozitív valós számok** részcsoportja.

(2) $G = \mathbb{R}^+$, $H = \mathbb{C}^+$, $\varphi(r) = ri$.

Homomorfizmus képe

4.7.2. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Im}(\varphi) = \{\varphi(a) \mid a \in G\} \subseteq H$$

a φ **képe** (vagyis a φ függvény értékkészlete).

Nyilván $\text{Im}(\varphi)$ **részcsoport** H -ban,

és φ akkor és csak akkor szürjektív, ha $\text{Im}(\varphi) = H$.

Példák

- (1) $G = H = \mathbb{C}^\times$, $\varphi(z) = |z|$ (abszolút érték).
Ekkor $\text{Im}(\varphi)$ a **pozitív valós számok** részcsoportja.
- (2) $G = \mathbb{R}^+$, $H = \mathbb{C}^+$, $\varphi(r) = ri$.
Ekkor $\text{Im}(\varphi)$ a **tisztán képzetes számok** részcsoportja.

Homomorfizmus képe

4.7.2. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Im}(\varphi) = \{\varphi(a) \mid a \in G\} \subseteq H$$

a φ **képe** (vagyis a φ függvény értékkészlete).

Nyilván $\text{Im}(\varphi)$ **részcsoport** H -ban,

és φ akkor és csak akkor szürjektív, ha $\text{Im}(\varphi) = H$.

Példák

- (1) $G = H = \mathbb{C}^\times$, $\varphi(z) = |z|$ (abszolút érték).
Ekkor $\text{Im}(\varphi)$ a **pozitív valós számok** részcsoportja.
- (2) $G = \mathbb{R}^+$, $H = \mathbb{C}^+$, $\varphi(r) = ri$.
Ekkor $\text{Im}(\varphi)$ a **tisztán képzetes számok** részcsoportja.
- (3) G csoport, $G \leq H$, $\varphi(g) = g$.

Homomorfizmus képe

4.7.2. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Im}(\varphi) = \{\varphi(a) \mid a \in G\} \subseteq H$$

a φ **képe** (vagyis a φ függvény értékkészlete).

Nyilván $\text{Im}(\varphi)$ **részcsoport** H -ban,

és φ akkor és csak akkor szürjektív, ha $\text{Im}(\varphi) = H$.

Példák

- (1) $G = H = \mathbb{C}^\times$, $\varphi(z) = |z|$ (abszolút érték).
Ekkor $\text{Im}(\varphi)$ a **pozitív valós számok** részcsoportja.
- (2) $G = \mathbb{R}^+$, $H = \mathbb{C}^+$, $\varphi(r) = ri$.
Ekkor $\text{Im}(\varphi)$ a **tisztán képzetes számok** részcsoportja.
- (3) G csoport, $G \leq H$, $\varphi(g) = g$. Ekkor $\text{Im}(\varphi) = G$,

Homomorfizmus képe

4.7.2. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Im}(\varphi) = \{\varphi(a) \mid a \in G\} \subseteq H$$

a φ **képe** (vagyis a φ függvény értékkészlete).

Nyilván $\text{Im}(\varphi)$ **részcsoport** H -ban,

és φ akkor és csak akkor szürjektív, ha $\text{Im}(\varphi) = H$.

Példák

- (1) $G = H = \mathbb{C}^\times$, $\varphi(z) = |z|$ (abszolút érték).
Ekkor $\text{Im}(\varphi)$ a **pozitív valós számok** részcsoportja.
- (2) $G = \mathbb{R}^+$, $H = \mathbb{C}^+$, $\varphi(r) = ri$.
Ekkor $\text{Im}(\varphi)$ a **tisztán képzetes számok** részcsoportja.
- (3) G csoport, $G \leq H$, $\varphi(g) = g$. Ekkor $\text{Im}(\varphi) = G$, és így **minden részcsoport egy alkalmas homomorfizmus képe**.

Homomorfizmus magja

4.7.4. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Ker}(\varphi) = \{a \in G : \varphi(a) = 1_H\} \subseteq G$$

a φ **magja**

Homomorfizmus magja

4.7.4. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Ker}(\varphi) = \{a \in G : \varphi(a) = 1_H\} \subseteq G$$

a φ **magja** (itt 1_H a H csoport egységeleme).

Homomorfizmus magja

4.7.4. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoport-homomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Ker}(\varphi) = \{a \in G : \varphi(a) = 1_H\} \subseteq G$$

a φ **magja** (itt 1_H a H csoport egységeleme).

Nyilván $\text{Ker}(\varphi)$ **részcsoport** G -ben,

Homomorfizmus magja

4.7.4. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Ker}(\varphi) = \{a \in G : \varphi(a) = 1_H\} \subseteq G$$

a φ **magja** (itt 1_H a H csoport egységeleme).

Nyilván $\text{Ker}(\varphi)$ **részcsoport** G -ben,

és φ akkor és csak akkor injektív, ha $\text{Ker}(\varphi) = \{1_G\}$.

Homomorfizmus magja

4.7.4. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Ker}(\varphi) = \{a \in G : \varphi(a) = 1_H\} \subseteq G$$

a φ **magja** (itt 1_H a H csoport egységeleme).

Nyilván $\text{Ker}(\varphi)$ **részcsoport** G -ben,

és φ akkor és csak akkor injektív, ha $\text{Ker}(\varphi) = \{1_G\}$.

Példák

(1) $G = S_n$, $H = \mathbb{Z}^\times$, $\varphi(f)$ az f előjele (azaz ± 1).

Homomorfizmus magja

4.7.4. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Ker}(\varphi) = \{a \in G : \varphi(a) = 1_H\} \subseteq G$$

a φ **magja** (itt 1_H a H csoport egységeleme).

Nyilván $\text{Ker}(\varphi)$ **részcsoport** G -ben,

és φ akkor és csak akkor injektív, ha $\text{Ker}(\varphi) = \{1_G\}$.

Példák

(1) $G = S_n$, $H = \mathbb{Z}^\times$, $\varphi(f)$ az f előjele (azaz ± 1).

$\text{Ker}(\varphi)$ az A_n **alternáló csoport**.

Homomorfizmus magja

4.7.4. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Ker}(\varphi) = \{a \in G : \varphi(a) = 1_H\} \subseteq G$$

a φ **magja** (itt 1_H a H csoport egységeleme).

Nyilván $\text{Ker}(\varphi)$ **részcsoport** G -ben,

és φ akkor és csak akkor injektív, ha $\text{Ker}(\varphi) = \{1_G\}$.

Példák

- (1) $G = S_n$, $H = \mathbb{Z}^\times$, $\varphi(f)$ az f előjele (azaz ± 1).
 $\text{Ker}(\varphi)$ az A_n **alternáló csoport**.
- (2) $G = D_n$, $H = \mathbb{Z}_2^+$, $\varphi(x) = 0$ ha x forgatás,
1 ha x tengelyes tükrözés.

Homomorfizmus magja

4.7.4. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Ker}(\varphi) = \{a \in G : \varphi(a) = 1_H\} \subseteq G$$

a φ **magja** (itt 1_H a H csoport egységeleme).

Nyilván $\text{Ker}(\varphi)$ **részcsoport** G -ben,

és φ akkor és csak akkor injektív, ha $\text{Ker}(\varphi) = \{1_G\}$.

Példák

- (1) $G = S_n$, $H = \mathbb{Z}^\times$, $\varphi(f)$ az f előjele (azaz ± 1).
 $\text{Ker}(\varphi)$ az A_n **alternáló csoport**.
- (2) $G = D_n$, $H = \mathbb{Z}_2^+$, $\varphi(x) = 0$ ha x forgatás,
1 ha x tengelyes tükrözés. $\text{Ker}(\varphi)$ a **forgatások**.

Homomorfizmus magja

4.7.4. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Ker}(\varphi) = \{a \in G : \varphi(a) = 1_H\} \subseteq G$$

a φ **magja** (itt 1_H a H csoport egységeleme).

Nyilván $\text{Ker}(\varphi)$ **részcsoport** G -ben,

és φ akkor és csak akkor injektív, ha $\text{Ker}(\varphi) = \{1_G\}$.

Példák

- (1) $G = S_n$, $H = \mathbb{Z}^\times$, $\varphi(f)$ az f előjele (azaz ± 1).
 $\text{Ker}(\varphi)$ az A_n **alternáló csoport**.
- (2) $G = D_n$, $H = \mathbb{Z}_2^+$, $\varphi(x) = 0$ ha x forgatás,
1 ha x tengelyes tükrözés. $\text{Ker}(\varphi)$ a **forgatások**.
- (3) $G = \mathbb{R}[x]^+$, $H = \mathbb{C}^+$, $\varphi(f) = f(i)$ (φ az i behelyettesítése).

Homomorfizmus magja

4.7.4. Definíció

Ha $\varphi : G \rightarrow H$ egy csoporthomomorfizmus, akkor legyen

$$\text{Ker}(\varphi) = \{a \in G : \varphi(a) = 1_H\} \subseteq G$$

a φ **magja** (itt 1_H a H csoport egységeleme).

Nyilván $\text{Ker}(\varphi)$ **részcsoport** G -ben,

és φ akkor és csak akkor injektív, ha $\text{Ker}(\varphi) = \{1_G\}$.

Példák

- (1) $G = S_n$, $H = \mathbb{Z}^\times$, $\varphi(f)$ az f előjele (azaz ± 1).
 $\text{Ker}(\varphi)$ az A_n **alternáló csoport**.
- (2) $G = D_n$, $H = \mathbb{Z}_2^+$, $\varphi(x) = 0$ ha x forgatás,
 1 ha x tengelyes tükrözés. $\text{Ker}(\varphi)$ a **forgatások**.
- (3) $G = \mathbb{R}[x]^+$, $H = \mathbb{C}^+$, $\varphi(f) = f(i)$ (φ az i behelyettesítése).
 $\text{Ker}(\varphi)$ az $x^2 + 1$ **többszöröseiből áll (HF)**.

Nem minden részcsoport homorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoportja akkor és csak akkor **magja** egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak,

Nem minden részcsoporthomomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoporthomomorfizmusmagja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**,

Nem minden részcsoport homorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoportja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$.

Nem minden részcsoporthomomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoporthomomorfizmusmagja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$. Az ilyen részcsoporthomomorfizmusmag neve **normálosztó**,

Nem minden részcsoporthomomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoporthomomorfizmusmagja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$. Az ilyen részcsoporthomomorfizmusmag neve **normálosztó**, jele $N \triangleleft G$.

Nem minden részcsoporthomomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoporthja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$. Az ilyen részcsoporth neve **normálosztó**, jele $N \triangleleft G$.

Legyen $\varphi : G \mapsto H$ és $\varphi(g) = h$. Ekkor $gN = Ng$, mert

Nem minden részcsoporthomomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoporthja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$. Az ilyen részcsoporth neve **normálosztó**, jele $N \triangleleft G$.

Legyen $\varphi : G \mapsto H$ és $\varphi(g) = h$. Ekkor **$gN = Ng$** , mert **$\varphi(g') = h \iff \varphi(g') = \varphi(g)$**

Nem minden részcsoporthomomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoporthja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$. Az ilyen részcsoporth neve **normálosztó**, jele $N \triangleleft G$.

Legyen $\varphi : G \mapsto H$ és $\varphi(g) = h$. Ekkor **$gN = Ng$** , mert **$\varphi(g') = h \iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g^{-1}g') = 1_H \iff$**

Nem minden részcsoport homomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoportja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$. Az ilyen részcsoport neve **normálosztó**, jele $N \triangleleft G$.

Legyen $\varphi : G \mapsto H$ és $\varphi(g) = h$. Ekkor $gN = Ng$, mert

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g^{-1}g') = 1_H \iff \\ &\iff g^{-1}g' \in \text{Ker}(\varphi) = N \end{aligned}$$

Nem minden részcsoport homomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoportja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$. Az ilyen részcsoport neve **normálosztó**, jele $N \triangleleft G$.

Legyen $\varphi : G \mapsto H$ és $\varphi(g) = h$. Ekkor $gN = Ng$, mert

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g^{-1}g') = 1_H \iff \\ &\iff g^{-1}g' \in \text{Ker}(\varphi) = N \iff g' \in gN. \end{aligned}$$

Nem minden részcsoport homomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoportja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$. Az ilyen részcsoport neve **normálosztó**, jele $N \triangleleft G$.

Legyen $\varphi : G \mapsto H$ és $\varphi(g) = h$. Ekkor $gN = Ng$, mert

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g^{-1}g') = 1_H \iff \\ &\iff g^{-1}g' \in \text{Ker}(\varphi) = N \iff g' \in gN. \end{aligned}$$

$$\varphi(g') = h \iff \varphi(g') = \varphi(g)$$

Nem minden részcsoport homomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoportja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$. Az ilyen részcsoport neve **normálosztó**, jele $N \triangleleft G$.

Legyen $\varphi : G \mapsto H$ és $\varphi(g) = h$. Ekkor **$gN = Ng$** , mert

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g^{-1}g') = 1_H \iff \\ &\iff g^{-1}g' \in \text{Ker}(\varphi) = N \iff g' \in gN. \end{aligned}$$

$$\varphi(g') = h \iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g'g^{-1}) = 1_H \iff$$

Nem minden részcsoport homomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoportja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$. Az ilyen részcsoport neve **normálosztó**, jele $N \triangleleft G$.

Legyen $\varphi : G \mapsto H$ és $\varphi(g) = h$. Ekkor **$gN = Ng$** , mert

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g^{-1}g') = 1_H \iff \\ &\iff g^{-1}g' \in \text{Ker}(\varphi) = N \iff g' \in gN. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g'g^{-1}) = 1_H \iff \\ &\iff g'g^{-1} \in \text{Ker}(\varphi) = N \end{aligned}$$

Nem minden részcsoporthomomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoporthomomorfizmusmagja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$. Az ilyen részcsoporthomomorfizmus neve **normálosztó**, jele $N \triangleleft G$.

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ és $\varphi(g) = h$. Ekkor $gN = Ng$, mert

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g^{-1}g') = 1_H \iff \\ &\iff g^{-1}g' \in \text{Ker}(\varphi) = N \iff g' \in gN. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g'g^{-1}) = 1_H \iff \\ &\iff g'g^{-1} \in \text{Ker}(\varphi) = N \iff g' \in Ng. \end{aligned}$$

Nem minden részcsoporthomomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoporthomomorfizmusmagja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$. Az ilyen részcsoporthomomorfizmusmag neve **normálosztó**, jele $N \triangleleft G$.

Legyen $\varphi : G \mapsto H$ és $\varphi(g) = h$. Ekkor $gN = Ng$, mert

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g^{-1}g') = 1_H \iff \\ &\iff g^{-1}g' \in \text{Ker}(\varphi) = N \iff g' \in gN. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g'g^{-1}) = 1_H \iff \\ &\iff g'g^{-1} \in \text{Ker}(\varphi) = N \iff g' \in Ng. \end{aligned}$$

Az S_3 csoportban $H = \{id, (12)\}$ nem normálosztó,

Nem minden részcsoporthomomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoporthomomorfizmusmagja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$. Az ilyen részcsoporthomomorfizmusmag neve **normálosztó**, jele $N \triangleleft G$.

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ és $\varphi(g) = h$. Ekkor **$gN = Ng$** , mert

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g^{-1}g') = 1_H \iff \\ &\iff g^{-1}g' \in \text{Ker}(\varphi) = N \iff g' \in gN. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g'g^{-1}) = 1_H \iff \\ &\iff g'g^{-1} \in \text{Ker}(\varphi) = N \iff g' \in Ng. \end{aligned}$$

Az S_3 csoportban $H = \{id, (12)\}$ nem normálosztó, mert $(123)H \neq H(123)$

Nem minden részcsoporthomomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoporthomomorfizmusmagja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$. Az ilyen részcsoporthomomorfizmusmag neve **normálosztó**, jele $N \triangleleft G$.

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ és $\varphi(g) = h$. Ekkor **$gN = Ng$** , mert

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g^{-1}g') = 1_H \iff \\ &\iff g^{-1}g' \in \text{Ker}(\varphi) = N \iff g' \in gN. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g'g^{-1}) = 1_H \iff \\ &\iff g'g^{-1} \in \text{Ker}(\varphi) = N \iff g' \in Ng. \end{aligned}$$

Az S_3 csoportban $H = \{id, (12)\}$ nem normálosztó, mert $(123)H = \{(123), (13)\} \neq H(123)$

Nem minden részcsoporthomomorfizmusmag

4.7.11. Tétel

A G csoport N részcsoporthomomorfizmusmagja akkor és csak akkor **magja egy alkalmas, G -n értelmezett homomorfizmusnak**, ha a szerinte vett **bal és jobb oldali mellékosztályok megegyeznek**, vagy ami ezzel ekvivalens, minden $g \in G$ elemre $gN = Ng$. Az ilyen részcsoporthomomorfizmusmag neve **normálosztó**, jele $N \triangleleft G$.

Legyen $\varphi : G \rightarrow H$ és $\varphi(g) = h$. Ekkor $gN = Ng$, mert

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g^{-1}g') = 1_H \iff \\ &\iff g^{-1}g' \in \text{Ker}(\varphi) = N \iff g' \in gN. \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \varphi(g') = h &\iff \varphi(g') = \varphi(g) \iff \varphi(g'g^{-1}) = 1_H \iff \\ &\iff g'g^{-1} \in \text{Ker}(\varphi) = N \iff g' \in Ng. \end{aligned}$$

Az S_3 csoportban $H = \{id, (12)\}$ nem normálosztó, mert $(123)H = \{(123), (13)\} \neq H(123) = \{(123), (23)\}$.

Faktorcsoport

4.7.12. Állítás

Legyen G csoport, és N részcsoporthja G -nek, melyre $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re.

Faktorcsoport

4.7.12. Állítás

Legyen G csoport, és N részcsoporthja G -nek, melyre $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Álljon a K halmaz az N szerinti mellékosztályokból,

Faktorcsoport

4.7.12. Állítás

Legyen G csoport, és N részcsoportja G -nek, melyre $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Álljon a K halmaz az N szerinti mellékosztályokból, és vezessünk be rajta szorzást a

$$(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$$

képlettel.

Faktorcsoport

4.7.12. Állítás

Legyen G csoport, és N részcsoporthja G -nek, melyre $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Álljon a K halmaz az N szerinti mellékosztályokból, és vezessünk be rajta szorzást a

$$(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$$

képlettel. Ekkor K csoport,

Faktorcsoport

4.7.12. Állítás

Legyen G csoport, és N részcsoporthja G -nek, melyre $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Álljon a K halmaz az N szerinti mellékosztályokból, és vezessünk be rajta szorzást a

$$(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$$

képlettel. Ekkor K csoport, egységeleme az $N = 1 \cdot N$ mellékosztály,

Faktorcsoport

4.7.12. Állítás

Legyen G csoport, és N részcsoporthja G -nek, melyre $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Álljon a K halmaz az N szerinti mellékosztályokból, és vezessünk be rajta szorzást a

$$(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$$

képlettel. Ekkor K csoport,

egységeleme az $N = 1 \cdot N$ mellékosztály, a gN inverze $g^{-1}N$.

Faktorcsoport

4.7.12. Állítás

Legyen G csoport, és N részcsoporthja G -nek, melyre $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Álljon a K halmaz az N szerinti mellékosztályokból, és vezessünk be rajta szorzást a

$$(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$$

képlettel. Ekkor K csoport,

egységeleme az $N = 1 \cdot N$ mellékosztály, a gN inverze $g^{-1}N$.

Az a $\psi : G \rightarrow K$ leképezés, ami g -hez gN -et rendel, homomorfizmus,

Faktorcsoport

4.7.12. Állítás

Legyen G csoport, és N részcsoporthja G -nek, melyre $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Álljon a K halmaz az N szerinti mellékosztályokból, és vezessünk be rajta szorzást a

$$(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$$

képlettel. Ekkor K csoport,

egységeleme az $N = 1 \cdot N$ mellékosztály, a gN inverze $g^{-1}N$.

Az a $\psi : G \rightarrow K$ leképezés, ami g -hez gN -et rendel, homomorfizmus, melynek képe K ,

Faktorcsoport

4.7.12. Állítás

Legyen G csoport, és N részcsoporthja G -nek, melyre $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Álljon a K halmaz az N szerinti mellékosztályokból, és vezessünk be rajta szorzást a

$$(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$$

képlettel. Ekkor K csoport,

egységeleme az $N = 1 \cdot N$ mellékosztály, a gN inverze $g^{-1}N$.

Az a $\psi : G \rightarrow K$ leképezés, ami g -hez gN -et rendel, homomorfizmus, melynek képe K , magja N .

Faktorcsoport

4.7.12. Állítás

Legyen G csoport, és N részcsoporthja G -nek, melyre $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Álljon a K halmaz az N szerinti mellékosztályokból, és vezessünk be rajta szorzást a

$$(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$$

képlettel. Ekkor K csoport,

egységeleme az $N = 1 \cdot N$ mellékosztály, a gN inverze $g^{-1}N$.

Az a $\psi : G \rightarrow K$ leképezés, ami g -hez gN -et rendel, homomorfizmus, melynek képe K , magja N .

A fenti konstrukció részletes motivációja a jegyzetben!

Faktorcsoport

4.7.12. Állítás

Legyen G csoport, és N részcsoporthja G -nek, melyre $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Álljon a K halmaz az N szerinti mellékosztályokból, és vezessünk be rajta szorzást a

$$(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$$

képlettel. Ekkor K csoport,

egységeleme az $N = 1 \cdot N$ mellékosztály, a gN inverze $g^{-1}N$.

Az a $\psi : G \rightarrow K$ leképezés, ami g -hez gN -et rendel, homomorfizmus, melynek képe K , magja N .

A fenti konstrukció részletes motivációja a jegyzetben!

4.7.15. Definíció

A K a G csoport N szerinti **faktorcsoportja**,

Faktorcsoport

4.7.12. Állítás

Legyen G csoport, és N részcsoportja G -nek, melyre $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Álljon a K halmaz az N szerinti mellékosztályokból, és vezessünk be rajta szorzást a

$$(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$$

képlettel. Ekkor K csoport,

egységeleme az $N = 1 \cdot N$ mellékosztály, a gN inverze $g^{-1}N$.

Az a $\psi : G \rightarrow K$ leképezés, ami g -hez gN -et rendel, homomorfizmus, melynek képe K , magja N .

A fenti konstrukció részletes motivációja a jegyzetben!

4.7.15. Definíció

A K a G csoport N szerinti **faktorcsoportja**, jele G/N .

Faktorcsoport

4.7.12. Állítás

Legyen G csoport, és N részcsoportja G -nek, melyre $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Álljon a K halmaz az N szerinti mellékosztályokból, és vezessünk be rajta szorzást a

$$(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$$

képlettel. Ekkor K csoport,

egységeleme az $N = 1 \cdot N$ mellékosztály, a gN inverze $g^{-1}N$.

Az a $\psi : G \rightarrow K$ leképezés, ami g -hez gN -et rendel, homomorfizmus, melynek képe K , magja N .

A fenti konstruckió részletes motivációja a jegyzetben!

4.7.15. Definíció

A K a G csoport N szerinti **faktorcsoportja**, jele G/N .

A ψ neve **természetes homomorfizmus**.

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”?

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.
Mindegy melyiké:

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”?

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”? Semmit,

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”? Semmit, **rosszul definiált** fogalom.

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”? Semmit, **rosszul definiált** fogalom.

Hiszen az egyik autó zöld, a másik ezüstszínű, a harmadik kék.

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”? Semmit, **rosszul definiált** fogalom.

Hiszen az egyik autó zöld, a másik ezüstszínű, a harmadik kék.

Mi legyen az M_1 és M_2 mellékosztályok szorzata?

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”? Semmit, **rosszul definiált** fogalom.

Hiszen az egyik autó zöld, a másik ezüstszínű, a harmadik kék.

Mi legyen az M_1 és M_2 mellékosztályok szorzata?

Vegyünk egy $g_1 \in M_1$ -et,

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”? Semmit, **rosszul definiált** fogalom.

Hiszen az egyik autó zöld, a másik ezüstszínű, a harmadik kék.

Mi legyen az M_1 és M_2 mellékosztályok szorzata?

Vegyünk egy $g_1 \in M_1$ -et, akkor $M_1 = g_1 N$.

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”? Semmit, **rosszul definiált** fogalom.

Hiszen az egyik autó zöld, a másik ezüstszínű, a harmadik kék.

Mi legyen az M_1 és M_2 mellékosztályok szorzata?

Vegyünk egy $g_1 \in M_1$ -et, akkor $M_1 = g_1 N$.

Vegyünk egy $g_2 \in M_2$ -t,

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”? Semmit, **rosszul definiált** fogalom.

Hiszen az egyik autó zöld, a másik ezüstszínű, a harmadik kék.

Mi legyen az M_1 és M_2 mellékosztályok szorzata?

Vegyünk egy $g_1 \in M_1$ -et, akkor $M_1 = g_1 N$.

Vegyünk egy $g_2 \in M_2$ -t, akkor $M_2 = g_2 N$.

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”? Semmit, **rosszul definiált** fogalom.

Hiszen az egyik autó zöld, a másik ezüstszínű, a harmadik kék.

Mi legyen az M_1 és M_2 mellékosztályok szorzata?

Vegyünk egy $g_1 \in M_1$ -et, akkor $M_1 = g_1 N$.

Vegyünk egy $g_2 \in M_2$ -t, akkor $M_2 = g_2 N$.

Definiáljuk: $M_1 \cdot M_2 = g_1 g_2 N$.

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”? Semmit, **rosszul definiált** fogalom.

Hiszen az egyik autó zöld, a másik ezüstszínű, a harmadik kék.

Mi legyen az M_1 és M_2 mellékosztályok szorzata?

Vegyünk egy $g_1 \in M_1$ -et, akkor $M_1 = g_1 N$.

Vegyünk egy $g_2 \in M_2$ -t, akkor $M_2 = g_2 N$.

Definiáljuk: $M_1 \cdot M_2 = g_1 g_2 N$.

Ha máshogy választunk:

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”? Semmit, **rosszul definiált** fogalom.

Hiszen az egyik autó zöld, a másik ezüstszínű, a harmadik kék.

Mi legyen az M_1 és M_2 mellékosztályok szorzata?

Vegyünk egy $g_1 \in M_1$ -et, akkor $M_1 = g_1 N$.

Vegyünk egy $g_2 \in M_2$ -t, akkor $M_2 = g_2 N$.

Definiáljuk: $M_1 \cdot M_2 = g_1 g_2 N$.

Ha máshogy választunk: $M_1 = g'_1 N$

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”? Semmit, **rosszul definiált** fogalom.

Hiszen az egyik autó zöld, a másik ezüstszínű, a harmadik kék.

Mi legyen az M_1 és M_2 mellékosztályok szorzata?

Vegyünk egy $g_1 \in M_1$ -et, akkor $M_1 = g_1 N$.

Vegyünk egy $g_2 \in M_2$ -t, akkor $M_2 = g_2 N$.

Definiáljuk: $M_1 \cdot M_2 = g_1 g_2 N$.

Ha máshogy választunk: $M_1 = g'_1 N$ és $M_2 = g'_2 N$,

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”? Semmit, **rosszul definiált** fogalom.

Hiszen az egyik autó zöld, a másik ezüstszínű, a harmadik kék.

Mi legyen az M_1 és M_2 mellékosztályok szorzata?

Vegyünk egy $g_1 \in M_1$ -et, akkor $M_1 = g_1 N$.

Vegyünk egy $g_2 \in M_2$ -t, akkor $M_2 = g_2 N$.

Definiáljuk: $M_1 \cdot M_2 = g_1 g_2 N$.

Ha máshogy választunk: $M_1 = g'_1 N$ és $M_2 = g'_2 N$, akkor

AZT KELL ELLENŐRIZNI, hogy $g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N$.

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”? Semmit, **rosszul definiált** fogalom.

Hiszen az egyik autó zöld, a másik ezüstszínű, a harmadik kék.

Mi legyen az M_1 és M_2 mellékosztályok szorzata?

Vegyünk egy $g_1 \in M_1$ -et, akkor $M_1 = g_1 N$.

Vegyünk egy $g_2 \in M_2$ -t, akkor $M_2 = g_2 N$.

Definiáljuk: $M_1 \cdot M_2 = g_1 g_2 N$.

Ha máshogy választunk: $M_1 = g'_1 N$ és $M_2 = g'_2 N$, akkor

AZT KELL ELLENŐRIZNI, hogy $g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N$.

Vagyis ha máshogy **reprezentáljuk**,

A jóldefiniáltság problémája

Értelmes-e a $(g_1 N) \cdot (g_2 N) = g_1 g_2 N$ definíció?

Mit jelent a „narancsszín”? Egy narancsnak a színe.

Mindegy melyiké: ha másik narancsot veszünk, ugyanaz a szín.

Mit jelent az „autószín”? Semmit, **rosszul definiált** fogalom.

Hiszen az egyik autó zöld, a másik ezüstszínű, a harmadik kék.

Mi legyen az M_1 és M_2 mellékosztályok szorzata?

Vegyünk egy $g_1 \in M_1$ -et, akkor $M_1 = g_1 N$.

Vegyünk egy $g_2 \in M_2$ -t, akkor $M_2 = g_2 N$.

Definiáljuk: $M_1 \cdot M_2 = g_1 g_2 N$.

Ha máshogy választunk: $M_1 = g'_1 N$ és $M_2 = g'_2 N$, akkor

AZT KELL ELLENŐRIZNI, hogy $g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N$.

Vagyis ha máshogy **reprezentáljuk**, ugyanaz lesz a szorzat.

A jóldefiniáltság bizonyítása

$$M_1 = g_1 N = g'_1 N \text{ és } M_2 = g_2 N = g'_2 N \implies g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N.$$

A jóldefiniáltság bizonyítása

$$M_1 = g_1 N = g'_1 N \text{ és } M_2 = g_2 N = g'_2 N \implies g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N.$$

Tudjuk, hogy $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re.

A jóldefiniáltság bizonyítása

$$M_1 = g_1 N = g'_1 N \text{ és } M_2 = g_2 N = g'_2 N \implies g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N.$$

Tudjuk, hogy $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Ezért

$$g_1 g_2 N = g_1 g'_2 N$$

A jóldefiniáltság bizonyítása

$$M_1 = g_1 N = g'_1 N \text{ és } M_2 = g_2 N = g'_2 N \implies g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N.$$

Tudjuk, hogy $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Ezért

$$g_1 g_2 N = g_1 g'_2 N = g_1 N g'_2$$

A jóldefiniáltság bizonyítása

$$M_1 = g_1 N = g'_1 N \text{ és } M_2 = g_2 N = g'_2 N \implies g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N.$$

Tudjuk, hogy $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Ezért

$$g_1 g_2 N = g_1 g'_2 N = g_1 N g'_2 = g'_1 N g'_2$$

A jóldefiniáltság bizonyítása

$$M_1 = g_1 N = g'_1 N \text{ és } M_2 = g_2 N = g'_2 N \implies g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N.$$

Tudjuk, hogy $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Ezért

$$g_1 g_2 N = g_1 g'_2 N = g_1 N g'_2 = g'_1 N g'_2 = g'_1 g'_2 N.$$

A jóldefiniáltság bizonyítása

$$M_1 = g_1 N = g'_1 N \text{ és } M_2 = g_2 N = g'_2 N \implies g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N.$$

Tudjuk, hogy $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Ezért

$$g_1 g_2 N = g_1 g'_2 N = g_1 N g'_2 = g'_1 N g'_2 = g'_1 g'_2 N.$$

Tehát a szorzás a K halmazon tényleg jóldefiniált.

A jóldefiniáltság bizonyítása

$$M_1 = g_1 N = g'_1 N \text{ és } M_2 = g_2 N = g'_2 N \implies g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N.$$

Tudjuk, hogy $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Ezért

$$g_1 g_2 N = g_1 g'_2 N = g_1 N g'_2 = g'_1 N g'_2 = g'_1 g'_2 N.$$

Tehát a szorzás a K halmazon tényleg jóldefiniált.

A G/N **egységeleme** $N = 1 \cdot N$.

A jóldefiniáltság bizonyítása

$$M_1 = g_1 N = g'_1 N \text{ és } M_2 = g_2 N = g'_2 N \implies g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N.$$

Tudjuk, hogy $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Ezért

$$g_1 g_2 N = g_1 g'_2 N = g_1 N g'_2 = g'_1 N g'_2 = g'_1 g'_2 N.$$

Tehát a szorzás a K halmazon tényleg jóldefiniált.

A G/N **egységeleme** $N = 1 \cdot N$.

Valóban, $(1N)(gN) = (1 \cdot g)N = gN$

A jóldefiniáltság bizonyítása

$$M_1 = g_1 N = g'_1 N \text{ és } M_2 = g_2 N = g'_2 N \implies g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N.$$

Tudjuk, hogy $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Ezért

$$g_1 g_2 N = g_1 g'_2 N = g_1 N g'_2 = g'_1 N g'_2 = g'_1 g'_2 N.$$

Tehát a szorzás a K halmazon tényleg jóldefiniált.

A G/N **egységeleme** $N = 1 \cdot N$.

Valóban, $(1N)(gN) = (1 \cdot g)N = gN$ és hasonlóan $(gN)N = gN$.

A jóldefiniáltság bizonyítása

$$M_1 = g_1 N = g'_1 N \text{ és } M_2 = g_2 N = g'_2 N \implies g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N.$$

Tudjuk, hogy $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Ezért

$$g_1 g_2 N = g_1 g'_2 N = g_1 N g'_2 = g'_1 N g'_2 = g'_1 g'_2 N.$$

Tehát a szorzás a K halmazon tényleg jóldefiniált.

A G/N **egységeleme** $N = 1 \cdot N$.

Valóban, $(1N)(gN) = (1 \cdot g)N = gN$ és hasonlóan $(gN)N = gN$.

Házi feladat (megoldás a jegyzetben)

A szorzás K -ban **asszociatív**.

A jóldefiniáltság bizonyítása

$$M_1 = g_1 N = g'_1 N \text{ és } M_2 = g_2 N = g'_2 N \implies g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N.$$

Tudjuk, hogy $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Ezért

$$g_1 g_2 N = g_1 g'_2 N = g_1 N g'_2 = g'_1 N g'_2 = g'_1 g'_2 N.$$

Tehát a szorzás a K halmazon tényleg jóldefiniált.

A G/N **egységeleme** $N = 1 \cdot N$.

Valóban, $(1N)(gN) = (1 \cdot g)N = gN$ és hasonlóan $(gN)N = gN$.

Házi feladat (megoldás a jegyzetben)

A szorzás K -ban **asszociatív**.

Minden elemnek van kétoldali **inverze**.

A jóldefiniáltság bizonyítása

$$M_1 = g_1 N = g'_1 N \text{ és } M_2 = g_2 N = g'_2 N \implies g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N.$$

Tudjuk, hogy $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Ezért

$$g_1 g_2 N = g_1 g'_2 N = g_1 N g'_2 = g'_1 N g'_2 = g'_1 g'_2 N.$$

Tehát a szorzás a K halmazon tényleg jóldefiniált.

A G/N **egységeleme** $N = 1 \cdot N$.

Valóban, $(1N)(gN) = (1 \cdot g)N = gN$ és hasonlóan $(gN)N = gN$.

Házi feladat (megoldás a jegyzetben)

A szorzás K -ban **asszociatív**.

Minden elemnek van kétoldali **inverze**.

A $\psi(g) = gN$ természetes homomorfizmus tényleg **homomorfizmus**,

A jóldefiniáltság bizonyítása

$$M_1 = g_1 N = g'_1 N \text{ és } M_2 = g_2 N = g'_2 N \implies g_1 g_2 N = g'_1 g'_2 N.$$

Tudjuk, hogy $gN = Ng$ minden $g \in G$ -re. Ezért

$$g_1 g_2 N = g_1 g'_2 N = g_1 N g'_2 = g'_1 N g'_2 = g'_1 g'_2 N.$$

Tehát a szorzás a K halmazon tényleg jóldefiniált.

A G/N **egységeleme** $N = 1 \cdot N$.

Valóban, $(1N)(gN) = (1 \cdot g)N = gN$ és hasonlóan $(gN)N = gN$.

Házi feladat (megoldás a jegyzetben)

A szorzás K -ban **asszociatív**.

Minden elemnek van kétoldali **inverze**.

A $\psi(g) = gN$ természetes homomorfizmus tényleg **homomorfizmus**, melynek **magja** N .

A homomorfizmustétel

4.7.16 Homomorfizmustétel

Ha G és H csoportok, és $\varphi : G \rightarrow H$ homomorfizmus,

A homomorfizmustétel

4.7.16 Homomorfizmustétel

Ha G és H csoportok, és $\varphi : G \rightarrow H$ homomorfizmus, akkor $\text{Im}(\varphi) \cong G / \text{Ker}(\varphi)$.

A homomorfizmustétel

4.7.16 Homomorfizmustétel

Ha G és H csoportok, és $\varphi : G \rightarrow H$ homomorfizmus, akkor $\text{Im}(\varphi) \cong G / \text{Ker}(\varphi)$.

Bizonyításvázlat

Legyen $N = \text{Ker}(\varphi)$.

A homomorfizmustétel

4.7.16 Homomorfizmustétel

Ha G és H csoportok, és $\varphi : G \rightarrow H$ homomorfizmus, akkor $\text{Im}(\varphi) \cong G / \text{Ker}(\varphi)$.

Bizonyításvázlat

Legyen $N = \text{Ker}(\varphi)$. Ekkor a $gN \leftrightarrow \varphi(g)$ megfeleltetés

A homomorfizmustétel

4.7.16 Homomorfizmustétel

Ha G és H csoportok, és $\varphi : G \rightarrow H$ homomorfizmus, akkor $\text{Im}(\varphi) \cong G / \text{Ker}(\varphi)$.

Bizonyításvázlat

Legyen $N = \text{Ker}(\varphi)$. Ekkor a $gN \leftrightarrow \varphi(g)$ megfeleltetés jóldefiniált,

A homomorfizmustétel

4.7.16 Homomorfizmustétel

Ha G és H csoportok, és $\varphi : G \rightarrow H$ homomorfizmus, akkor $\text{Im}(\varphi) \cong G / \text{Ker}(\varphi)$.

Bizonyításvázlat

Legyen $N = \text{Ker}(\varphi)$. Ekkor a $gN \leftrightarrow \varphi(g)$ megfeleltetés jóldefiniált, művelettartó

A homomorfizmustétel

4.7.16 Homomorfizmustétel

Ha G és H csoportok, és $\varphi : G \rightarrow H$ homomorfizmus, akkor $\text{Im}(\varphi) \cong G / \text{Ker}(\varphi)$.

Bizonyításvázlat

Legyen $N = \text{Ker}(\varphi)$. Ekkor a $gN \leftrightarrow \varphi(g)$ megfeleltetés jóldefiniált, művelettartó és kölcsönösen egyértelmű.

A homomorfizmustétel

4.7.16 Homomorfizmustétel

Ha G és H csoportok, és $\varphi : G \rightarrow H$ homomorfizmus, akkor $\text{Im}(\varphi) \cong G / \text{Ker}(\varphi)$.

Bizonyításvázlat

Legyen $N = \text{Ker}(\varphi)$. Ekkor a $gN \leftrightarrow \varphi(g)$ megfeleltetés jóldefiniált, művelettartó és kölcsönösen egyértelmű.

Speciálisan $|\text{Im}(\varphi)| = |G|/|\text{Ker}(\varphi)|$.

A homomorfizmustétel

4.7.16 Homomorfizmustétel

Ha G és H csoportok, és $\varphi : G \rightarrow H$ homomorfizmus, akkor $\text{Im}(\varphi) \cong G / \text{Ker}(\varphi)$.

Bizonyításvázlat

Legyen $N = \text{Ker}(\varphi)$. Ekkor a $gN \leftrightarrow \varphi(g)$ megfeleltetés jóldefiniált, művelettartó és kölcsönösen egyértelmű.

Speciálisan $|\text{Im}(\varphi)| = |G|/|\text{Ker}(\varphi)|$.

Ez analóg a lineáris algebra **dimenziótételével**:

$$\dim \text{Im}(A) = \dim V - \dim \text{Ker}(A).$$

A homomorfizmustétel

4.7.16 Homomorfizmustétel

Ha G és H csoportok, és $\varphi : G \rightarrow H$ homomorfizmus, akkor $\text{Im}(\varphi) \cong G / \text{Ker}(\varphi)$.

Bizonyításvázlat

Legyen $N = \text{Ker}(\varphi)$. Ekkor a $gN \leftrightarrow \varphi(g)$ megfeleltetés jóldefiniált, művelettartó és kölcsönösen egyértelmű.

Speciálisan $|\text{Im}(\varphi)| = |G|/|\text{Ker}(\varphi)|$.

Ez analóg a lineáris algebra **dimenziótételével**:

$\dim \text{Im}(A) = \dim V - \dim \text{Ker}(A)$.

Hiszen ha a T alaptest véges, akkor $|V| = |T|^{\dim V}$,

A homomorfizmustétel

4.7.16 Homomorfizmustétel

Ha G és H csoportok, és $\varphi : G \rightarrow H$ homomorfizmus, akkor $\text{Im}(\varphi) \cong G / \text{Ker}(\varphi)$.

Bizonyításvázlat

Legyen $N = \text{Ker}(\varphi)$. Ekkor a $gN \leftrightarrow \varphi(g)$ megfeleltetés jóldefiniált, művelettartó és kölcsönösen egyértelmű.

Speciálisan $|\text{Im}(\varphi)| = |G|/|\text{Ker}(\varphi)|$.

Ez analóg a lineáris algebra **dimenziótételével**:

$$\dim \text{Im}(A) = \dim V - \dim \text{Ker}(A).$$

Hiszen ha a T alaptest véges, akkor $|V| = |T|^{\dim V}$,

és ezért $|\text{Im}(A)| = |V|/|\text{Ker}(A)|$.

A homomorfizmustétel

4.7.16 Homomorfizmustétel

Ha G és H csoportok, és $\varphi : G \rightarrow H$ homomorfizmus, akkor $\text{Im}(\varphi) \cong G / \text{Ker}(\varphi)$.

Bizonyításvázlat

Legyen $N = \text{Ker}(\varphi)$. Ekkor a $gN \leftrightarrow \varphi(g)$ megfeleltetés jóldefiniált, művelettartó és kölcsönösen egyértelmű.

Speciálisan $|\text{Im}(\varphi)| = |G|/|\text{Ker}(\varphi)|$.

Ez analóg a lineáris algebra **dimenziótételével**:

$$\dim \text{Im}(A) = \dim V - \dim \text{Ker}(A).$$

Hiszen ha a T alaptest véges, akkor $|V| = |T|^{\dim V}$,

és ezért $|\text{Im}(A)| = |V|/|\text{Ker}(A)|$.

Létezik az analóg **faktortér**

A homomorfizmustétel

4.7.16 Homomorfizmustétel

Ha G és H csoportok, és $\varphi : G \rightarrow H$ homomorfizmus, akkor $\text{Im}(\varphi) \cong G / \text{Ker}(\varphi)$.

Bizonyításvázlat

Legyen $N = \text{Ker}(\varphi)$. Ekkor a $gN \leftrightarrow \varphi(g)$ megfeleltetés jóldefiniált, művelettartó és kölcsönösen egyértelmű.

Speciálisan $|\text{Im}(\varphi)| = |G|/|\text{Ker}(\varphi)|$.

Ez analóg a lineáris algebra **dimenziótételével**:

$$\dim \text{Im}(A) = \dim V - \dim \text{Ker}(A).$$

Hiszen ha a T alaptest véges, akkor $|V| = |T|^{\dim V}$,

és ezért $|\text{Im}(A)| = |V|/|\text{Ker}(A)|$.

Létezik az analóg **faktortér** (és a faktorgyűrű) fogalma is.

A homomorfizmustétel

4.7.16 Homomorfizmustétel

Ha G és H csoportok, és $\varphi : G \rightarrow H$ homomorfizmus, akkor $\text{Im}(\varphi) \cong G / \text{Ker}(\varphi)$.

Bizonyításvázlat

Legyen $N = \text{Ker}(\varphi)$. Ekkor a $gN \leftrightarrow \varphi(g)$ megfeleltetés jóldefiniált, művelettartó és kölcsönösen egyértelmű.

Speciálisan $|\text{Im}(\varphi)| = |G|/|\text{Ker}(\varphi)|$.

Ez analóg a lineáris algebra **dimenziótételével**:

$$\dim \text{Im}(A) = \dim V - \dim \text{Ker}(A).$$

Hiszen ha a T alaptest véges, akkor $|V| = |T|^{\dim V}$,

és ezért $|\text{Im}(A)| = |V|/|\text{Ker}(A)|$.

Létezik az analóg **faktortér** (és a faktorgyűrű) fogalma is.

Alkalmazás: a komplex számok precíz bevezetése

A homomorfizmustétel

4.7.16 Homomorfizmustétel

Ha G és H csoportok, és $\varphi : G \rightarrow H$ homomorfizmus, akkor $\text{Im}(\varphi) \cong G / \text{Ker}(\varphi)$.

Bizonyításvázlat

Legyen $N = \text{Ker}(\varphi)$. Ekkor a $gN \leftrightarrow \varphi(g)$ megfeleltetés jóldefiniált, művelettartó és kölcsönösen egyértelmű.

Speciálisan $|\text{Im}(\varphi)| = |G|/|\text{Ker}(\varphi)|$.

Ez analóg a lineáris algebra **dimenziótételével**:

$$\dim \text{Im}(A) = \dim V - \dim \text{Ker}(A).$$

Hiszen ha a T alaptest véges, akkor $|V| = |T|^{\dim V}$,

és ezért $|\text{Im}(A)| = |V|/|\text{Ker}(A)|$.

Létezik az analóg **faktortér** (és a faktorgyűrű) fogalma is.

Alkalmazás: a komplex számok precíz bevezetése (a következő félévben, 5.2.6. Állítás).